

SPLOŠNA ORIENTIRANOST ŠTUDENTOV ZDRAVSTVENE NEGE IN ZDRAVSTVENE VZGOJE

GENERAL ORIENTATION OF THE STUDENTS OF NURSING CARE AND HEALTH EDUCATION

Emma Dornik

UDK/UDC 616.253.5:378.18

DESKRIPTORJI: študenti zdravstvene nege; življenjski način; socialne vrednote

DESCRIPTORS: students, nursing; life style; social values

Izvleček – Članek predstavlja rezultate dela raziskave, ki je bila opravljena v okviru diplomskega dela v študijskem programu zdravstvena vzgoja. Avtorico zanima, ali so med študenti zdravstvene nege in zdravstvene vzgoje kakšne razlike glede pojmovanja sedanjih družbenih in življenjskih razmer ter osebne usmerjenosti.

Podatki, zbrani z anketo na vzorcu 118 študentov zdravstvene nege in zdravstvene vzgoje, so pokazali nekatere statistično pomembne razlike glede splošne vrednotne orientiranosti. Z razvojem izobraževanja in dejavnosti zdravstvene nege se bodo tudi v Sloveniji medicinske sestre lahko izobraževale za akademske naslove.

Abstract – The article presents part of a research work carried out in the frames of the health education studies. The author tried to find out whether any differences exist between the students of health education and the students of nursing care as regards the concept of present social and living situation and their personal inclinations.

The data gathered by a questionnaire applied to a sample of 118 students of nursing care and health education reveal some statistically significant differences in general orientation. With the development of education and activities of nursing care, nurses will be able to attain academic titles in Slovenia too.

Uvod

Študij zdravstvene vzgoje (ZV) organizirata Visoka šola za zdravstvo (VŠZ) in Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani. Program ZV je odprl novo stopnjo izobraževanja medicinskim sestram (MS) in jim omogoča, da pridobijo naziv profesor zdravstvene vzgoje. Osnovna podlaga programa je široko pojmovanje zdravja in bolezni. S tem programom se širi krog profesionalcev, katerih dejavnost je usmerjena v pomoč ljudem z aktualnimi ali potencialnimi zdravstvenimi problemi.

Ideja o tem, da potrebujejo tudi zdravstvene delavke in delavci, ki se ukvarjajo z zdravstveno nego (ZN), možnost visoke izobrazbe v svoji stroki, sega že v začetek 60-ih let, vendar je do realizacije ideje prišlo šele v zgodnjih 90-ih letih.

Program predstavlja nadgradnjo in izpopolnitev na področju ZN za razvoj stroke. Profesor zdravstvene vzgoje (prof. zdrav. vzgoje) je usposobljen za pedagoško, organizacijsko in razvojno-raziskovalno delo. Za ta poklic je značilno delo z ljudmi v vseh stanjih zdravja in bolezni ter različnih okoljih. Kompleksnost dela zahteva široko razumevanje človekovega

zdravja v psihičnem, fizičnem in socialnem smislu ter družbenih pojavov, ki vplivajo na zdravje populacije. Prof. zdrav. vzgoje se v svojem poklicnem delu sooča s spreminjajočimi se okoliščinami, ki od njega zahtevajo analitično, kritično in inovativno mišljenje in delovanje.

Odločitve na področju poklicnega delovanja morajo temeljiti ne le na strokovnem znanju, temveč tudi na moralno-etičnih načelih, ki zagotavljajo optimalne rešitve z vidika interesov posameznika, skupine ali družbe (Zdravstvena vzgoja, 1993).

Vpis študentov v študijski program ZV je bil po dveh letih prekinjen, vendar ostajajo prizadevanja, da se bo to izobraževanje razvijalo in bodo tudi v tej stroki izobraževali za akademske naslove.

S to mislijo je nastajalo delo, ki prispeva delež k razumevanju splošne orientiranosti študentov zdravstvene nege in zdravstvene vzgoje.

Opredelitev problema in raziskovalna vprašanja

Namen dela je bil raziskati razlike med študenti ZN in ZV glede splošne orientiranosti.

Delovna hipoteza je, da obstajajo statistično pomembne razlike v splošni orientiranosti med študenti, ki študirajo na visokostrokovni, in tistimi, ki študirajo na fakultetni ravni.

Ničelna hipoteza pravi, da razlik med študenti ZN in ZV ni.

Metode

Uporabljena je bila deskriptivna (opisna) metoda dela.

Instrumentarij

Podatki so zbrani s vprašalnikom, ki je obsegal 21 vprašanj (Dornik, 1997). Vprašanja se nanašajo na splošne vrednostne orientacije študentov. Ker študenti Visoke šole za zdravstvo (VŠZ) niso bili zajeti v raziskavo Vrednote in življenjski stili študentske mladine 1995 (Nastran-Ule, Mihelj, Rener, Mencin-Čeplak, Kurdija, 1996), se delno vprašalnik nanaša na vprašanja iz te razisave, da je le-te mogoče primerjati. Pojavljajo se pod kratico Mladina '95.

Postopek zbiranja in obdelave podatkov

Faza zbiranja podatkov je potekala od 14. do 28. februarja 1997. Anketiranje je bilo opravljeno na VŠZ (razen anket, poslanih absolventom ZV po pošti) in najavljeno šele neposredno na predavanjih, tako da je bila možnost vnaprejšnje selekcije minimalna.

37 študentov ZN iz petega semestra je bilo naključnih obiskovalcev informativnega dneva za vpis v tretji letnik visokostrokovnega študija zdravstvene nege (14. 2. 1996); v drugem letniku je bilo po naključnem razporedu (za opravljanje vaj iz predmeta sociologija) zapovrstjo izbranih 35 prisotnih študentov na predavanju dne 27. 2. 1997.

27 absolventov ZV je bilo 14. februarja 1997 objavljanih za sodelovanje po pošti, poslani na stalni naslov. Do zaključka raziskave je v priloženi frankirani ovojnici vrnilo izpolnjene vprašalnike 25 študentov.

Študente 4. letnika ZV je raziskava zajela v času predavanja iz predmeta svetovanje (26. 2. 1997). K sodelovanju so bili povabljeni naključno prisotni, odzvalo se je 21 študentov.

Za obdelavo podatkov je bila uporabljena statistična metoda χ^2 (s pomočjo računalniškega programa Epi-info 6; (χ^2 je korigiran po Yatesu) ter grafični in tabelarni prikaz podatkov.

Vzorec

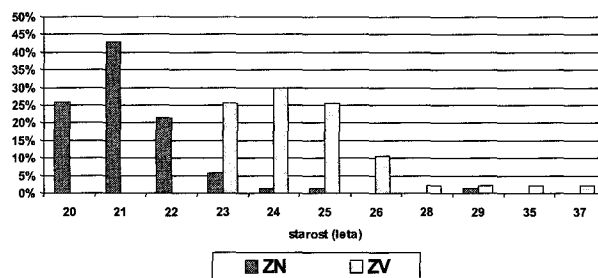
V vzorec so zajeti redni študenti (2. letnika in 5. semestra) ZN in (4. letnika ter absolventi) ZV v študijskem letu 1996/97 (tab. 1).

Tab. 1. Populacija in vzorec raziskanih skupin ZN in ZV v študijskem letu 1996/97.

Smer študija	Populacija (število študentov)	Vzorec (število študentov)
ZN (2. letnik)	104	35
ZN (5. semester)	75	37
ZN skupaj	179	72
ZV (4. letnik)	28	21
ZV (absolventi)	27	25
ZV skupaj	55	46
Skupaj vseh študentov	234	118

Starostna, spolna in socialna struktura vzorca študentov

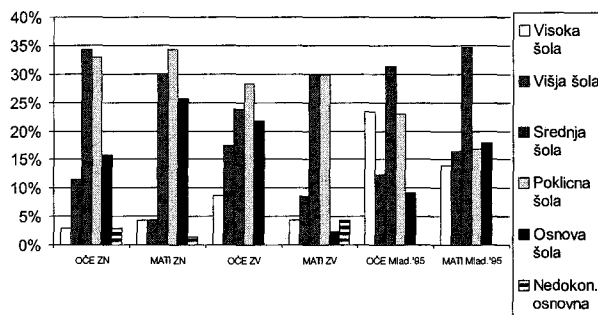
Starost študentov, ki so odgovarjali, prikazuje slika 1.

Sl. 1. Starostna struktura študentov ZN in ZV.

Povprečna starost študentov ZN je 21 let, najnižja je 20 let in najvišja 29 let. Študenti ZV so v povprečju stari 25 let, najmlajša je stara 23 let in najstarejša 37 let ($\chi^2 = 94,71$; $p = 0,0000$).

Sodelovalo je 110 žensk (od tega 64 študentk ZN in 46 študentk ZV) in 8 moških (7 študentov ZN in 1 študent ZV).

Sl. 2. Izobrazba staršev študentov ZN in ZV.

V sliki 2 je prikazana izobrazbena struktura staršev obeh raziskanih skupin študentov ZN in ZV ter Mladine '95. Največji delež staršev anketiranih študentov ima srednjo, poklicno ali osnovno šolo. Med študenti ZN in ZV ni statistično pomembne razlike, razvidno pa je, da ima več študentov ZV starše, ki imajo višjo in visoko izobrazbo; kar lahko povezuje-

mo z ugotovitvijo (Štebe, 1987 cit. po Pahor, 1988), da se tudi za študij medicine odločajo otroci bolj izobraženih staršev. To velja tudi za Mladino '95; kajti ugotovljen je bistveno višji odstotek staršev z visoko ali višjo izobrazbo. Predvidevam, da ta trditev velja za vso študentsko populacijo.

Oče	ZN	ZV	Mladina '95
Visoka izobrazba	2,9 %	8,7 %	23,4 %
Višja izobrazba	11,4 %	17,4 %	12,3 %

Mati	ZN	ZV	Mladina '95
Visoka izobrazba	4,3 %	4,3 %	14,0 %
Višja izobrazba	4,3 %	8,5 %	16,5 %

Iz prikazanega je razvidno, da imajo starši študentov ZN in ZV nižjo izobrazbeno raven kot starši Mladine '95.

Rezultati in razprava

Splošna orientiranost študentov

Ocena situacije glede na življenjske razmere danes in nekaj prejšnjih let

Pogoji za prehod v odraslost so tesno povezani s pričakovani mladimi o njihovi osebni in družbeni prihodnosti. Odgovori na ta vprašanja so se v osemdesetih letih pokazali za zelo pomembne, saj so sistemsko povezovani z vrsto drugih stališč, zlasti z odnosom mladih do mladosti ter odraslosti in s pripravljenostjo na družbeno angažiranje mladih (Nastran-Ule, Miheljak, Renner, Mencin-Čeplak, Kurdija, 1996). Rezultati raziskave teh avtorjev (Vrednote in življenjski stili študentske mladine 1995), so prikazani v stolpcu Mladina '95.

Tab. 2. Ocena situacije glede na nekaj prejšnjih let.

Pogostost Smer študija Situacija	Boljše (%)			Slabše (%)			Enako/Ne vem (%)		
	ZN	ZV	Mlad '95	ZN	ZV	Mlad '95	ZN	ZV	Mlad '95
Prehrana	83,1	85,1	61,6	16,9	10,6	5,7	0	4,3	32,7
Oblačenje	91,5	91,5	67,8	8,5	4,3	4,8	0	4,2	27,4
Reševanje stanovanj. vprašanj	12,9	8,5	4,5	87,1	89,4	66,2	0	2,1	29,3
Šolanje	54,3	57,4	31,7	45,7	40,4	19	0	2,1	49,3
Zaposlovanje	7,1	6,4	4,8	92,9	93,6	75,8	0	0	19,4
Zdravstvo	46,5	25,5	21,8	53,5	74,5	39,6	0	0	38,6
Zabava	52,1	76,6	54,9	46,5	19,1	6,1	1,41	4,3	39
Potovanja	76,1	78,3	54,5	23,9	19,6	15,5	0	2,1	30
Odnosi med ljudmi	11,6	14,9	/	88,4	83,0	/	0	2,1	/

Študenti ZN in ZV niso imeli možnosti izbire odgovora »ne vem«, zato so rezultati v tabeli 2 brez tega odgovora oziroma so študenti le-tega pripisali sami.

Prikazana tabela 2 kaže odgovore obeh skupin ter primerjavo z raziskavo Mladina '95. Pri študentih ZN

in ZV so se pokazale pomembne razlike v zaznavanju življenjske situacije; pri ocenjevanju zdravstva ($\chi^2 = 4,41$; $p = 0,03$) ter pri oceni zabave ($\chi^2 = 12,36$; $p = 0,006$).

Študenti ZV ocenjujejo, da je zdravstvo nasploh v slabši situaciji (v primerjavi z nekaj prejšnjimi leti) kot študenti ZN. Vzrok za tako oceno je morda v kritičnosti gledanja na zdravstvo, lahko zaradi širšega poznavanja dogajanj v družbi in politiki, v zdravstvu ali zaradi drugih osebnostnih interesov (na primer zaplitev izven zdravstva).

Glede ocene situacije za nekaj prejšnjih let vidijo študenti ZV zabavo kot boljše v primerjavi s študenti ZN. Pričakovati je bilo, da bodo študenti ZN zabavo boljše doživljali, kajti povprečna starost teh študentov je štiri leta nižja od študentov ZV. Večina teh študentov se je s študijem v Ljubljani »osvobodila« nadzora staršev in so tako samostojnejši v razporeditvi svojega časa za zabavo in prosti čas. Morda so študenti ZV zabavo določili za boljše, ker je del vzorca že absolventov in del v 4. letniku, ko zaključujejo študij ter so bolj sproščeni in si vzamejo več časa za zabavo, poleg tega jih je veliko honorarno zaposlenih in so bolj neodvisni.

Rezultati kažejo humanistično usmerjenost in občutljivost študentov ZN in ZV na odnose med ljudmi. Mladina '95 odnosov med ljudmi ni ocenjevala.

Zanimivo je, da se ocena stanja od leta 1993 ni bistveno spremenila. Tudi v raziskavah Mladina '93 (študija dijaške mladine narejena v letu 1993) in Mladina '95 so ugotovili, da so po mnenju tako dijakov kot študentov razmere na področju reševanja stanovanjskih vprašanj in zaposlovanja veliko slabše.

Tudi študenti ZN in ZV ocenjujejo poslabšanja na področju zaposlovanja in reševanja stanovanjskih vprašanj.

To ujemanje kaže na veliko občutljivost mladih za tiste pogoje, ki so za mlade vitalnega pomena za prehod v odraslost. To pa so prav gotovo zaposlitev in urejene stanovanjske razmere (Nastran-Ule, Miheljak, Renner, Mencin-Čeplak, Kurdija, 1996).

Po oceni študentov so na področju prehranjevanja, oblačenja in potovanja najpomembnejša izboljšanja stanja glede na nekaj prejšnjih let.

Odnos študentov do mladosti

Mladost vtisne svoj pečat odraščajočemu posamezniku. Pomembno je, kako jo bo ta doživljal in razumel ter pridobival različne izkušnje ter vse to vgradil v osebnostno strukturo (Nastran-Ule, Miheljak, Renner, Mencin-Čeplak, Kurdija, 1996). Kakšen imajo odnos do mladosti študenti ZN, ZV in Mladina '95?

Enako odraslim se je počutilo 19,1 % študentov ZN in 26,1 % študentov ZV, Mladina '95 se je tako počutila v 14,7 %. 13,2 % študentov ZN in 4,3 % študentov ZV ter 3,9 % Mladine '95 – *se počutijo drugačne, a želijo čim prej odrasti*. 55,9 % študentov

ZN in 52,2 % študentov ZV se počuti drugačne, a želijo tako ostati še dlje časa, prav tako se počuti 28,7 % študentov raziskave Mladina '95. 11,8 % študentov ZN in 17,4 % ZV študentov ter 2,8 % Mladine '95 pa ne ve, kako bi se opredelila. Več kot polovica študentov ZN (55,9 %) in ZV (52,2 %) se počuti drugače kot odrasli (najbrž bolj mladostno) in si želijo ostati takšni še kar nekaj časa. To pomeni, da so s svojim vedenjem, načinom življenja, razmišljanja in vedenjem zadovoljni in si ne želijo bistvenih sprememb.

Tudi raziskavi Mladina '93 in Mladina '95 sta pokazali konstantno težnjo po mladocentrični orientaciji dijakov in študentov; ugotavljata, da mladost ni zgolj prehodni življenjski cilj, temveč nov, po možnosti trajen življenjski stil, kar se je pokazalo tudi pri študentih VŠZ.

Dejavnosti v prostem času

Iz tabele 3 je razvidno, kako pogosto se študenti ukvarjajo z različnimi aktivnostmi.

Mladost je vse odtlej, ko se je oblikovala v samostojno življenjsko obdobje, zaznamovana z vse večjim udeleževanjem v prostem času. Največ časa študenti posvečajo druženju s prijatelji.

Tab. 3. Prostočasne aktivnosti.

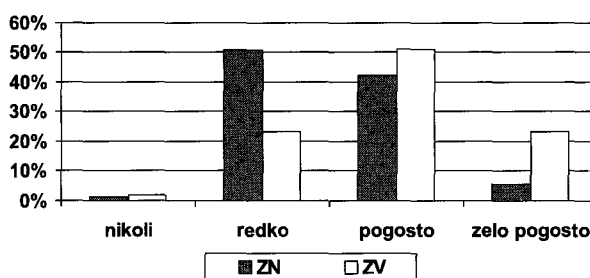
Pogostost Aktivnosti	Nikoli (%)		Redko (%)		Pogosto (%)		Zelo pog. (%)	
	ZN	ZV	ZN	ZV	ZN	ZV	ZN	ZV
Sem s prijatelji	/	/	23,9	17,1	53,6	59,6	22,5	23,4
Pogovarjam se o osebnih problemih /		2,1	32,4	36,2	53,5	42,6	14,1	19,1
Gledam TV	1,4	0	62	68,1	33,8	19,1	2,8	12,8
Berem	1,4	2,1	50,7	23,4	42,3	51,1	5,6	23,4
Poslušam glasbo	1,4	2,1	19,7	14,9	47,9	57,5	31	25,5
Ukvarjam se s športom	2,8	4,3	53,5	48,9	39,5	36,2	4,2	10,6
Hodim v kino	14,1	12,8	52,1	61,7	32,4	19,1	1,4	6,4
Obiskujem sorodnike	5,6	4,3	40,9	59,6	46,5	34	7	2,1
Spim, lenarim	8,4	10,6	62	68,1	21,1	17	8,5	4,3
Hodim v gledališče	38	21,7	52,1	60,9	8,5	17,4	1,4	0

Slika 3 prikazuje branje kot prostočasno aktivnost študentov ZN in ZV. Slika je prikazana zaradi statistično pomembne razlika med skupinama ($\chi^2 = 12,88$; $p = 0,004$).

Poleg možnih odgovorov ukvarjanja v prostem času so študenti ZN pripisali, da se učijo, pojejo v zboru ali se udeležujejo v dejavnostih, povezanih z vero. Študenti ZV porabijo več prostega časa za potovanja, izlete, pohode v naravo, prav tako za petje in igranje inštrumentov ter honorarno delo.

Vrednote študentov

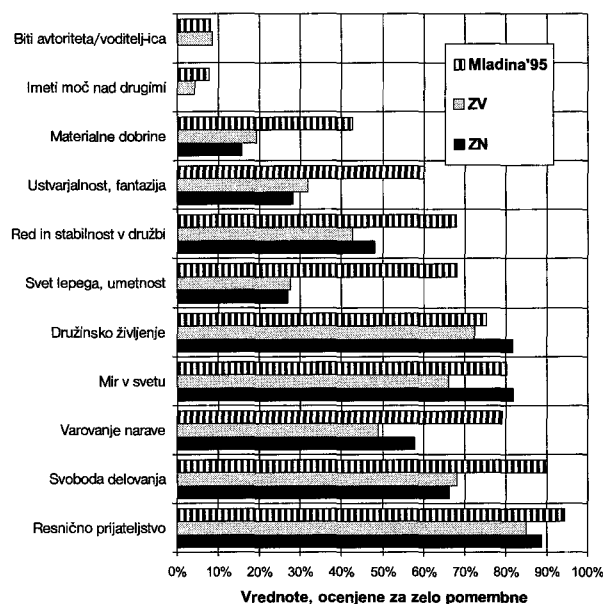
O človeških vrednotah lahko razmišljamo iz različnih vidikov. Neposredno spraševanje o vrednotah daje redko jasne rezultate, zato se moramo opreti na

Sl. 3. Branje študentov ZN in ZV v prostem času.

posredne kazalce, ki označujejo življenjske usmeritve in življenjske stile mladih. Vedno bolj se pojavljajo vrednote, bližje posamezniku in osebnemu izkustvu (materialna in socialna varnost, prijateljstva in odnosi, zdravo okolje, kvaliteta vsakdanjega življenja). Te težnje so razvidne tudi v raziskavah zadnjih desetih let v Sloveniji (Nastran-Ule, Miheljak, Renner, Mencin-Čeplak, Kurdija, 1996).

Naslednja slika (4) prikazuje vrednote, ocenjene za zelo pomembne, ter rezultate posameznih skupin v odstotkih.

Sl. 4. Vrednote študentov.

Slika 4 prikazuje primerjavo med študenti ZN in ZV ter Mladino '95. Prikazani rezultati predstavljajo vrednote ocenjene za zelo pomembne na lestvici možnih vrednot. Poleg odgovora »zelo pomembno« so imeli študenti možnost izbrati tudi naslednje odgovore: »pomembno« in »manj pomembno« in »nepomembno«. Resnično prijateljstvo je pomembno za 9,9 % študentov ZN; študentom ZV pa v 12,8 %. Mir v svetu je pomemben za 15,5 % študentov ZN in 27,7 % študentov ZV. Družinsko življenje je pomembno 16,9 % ZN in 25,5 % študentov ZV. Svet lepega imata izbrani skupini 52,1 % študentov ZN in 51,1 % ZV

za pomembno. *Red in stabilnost v družbi* ocenjujeta skupini študentov – v 46,5 % ZN in 51,1 % ZV za pomembno. *Ustvarjalnost in fantazija* je pomembna 49,3 % študentom ZN in 55,3 % študentom ZV. *Materialne dobrine* so pomembne za 49,3 % študentov ZN in 57,4 % študentov ZV. *Imeti moč nad drugimi* je pomembno 15,5 % študentom ZN. Študentom ZV je ta vrednota pomembna v 17 %.

Materialne dobrine so manj pomembne za 33,8 % študentov ZN in 21,3 % študentov ZV. *Imeti moč nad drugimi* je nepomembno 29,6 %, manj pomembno 54,9 % študentom ZN. Študentom ZV je ta vrednota nepomembna v 36,2 %, manj pomembna v 42,6 %.

Kakšen pomen ima vrednota biti voditelj-ica/avtoriteta, prikazuje tabela 4. Prikazana je zaradi statistično pomembne razlike ($\chi^2 = 9,59$; $p = 0,02$) med študenti.

Tab. 4. Pomen vrednote biti voditelj-ica/avtoriteta.

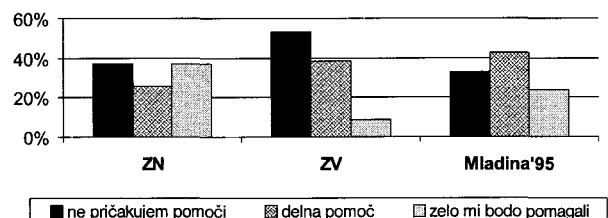
Biti voditelj-ica/avtoriteta	ZN (%)	ZV (%)
Zelo pomembno	0,4	8,5
Pomembno	25,4	38,3
Manj pomembno	49,3	34
Nepomembno	25,4	19,1

Nihče od študentov ZN ni odgovoril, da sta vrednoti imeti moč nad drugimi ali biti avtoriteta /voditelj-ica, zanje zelo pomembni. Gotovo ima na to vrednoto vpliv izobrazba in večja ambicioznost študentov, kajti že ob vpisu v študij so bili delno selekcionirani (pogoji vpisa – visoko povprečje ocen in opravljena diplomska naloga). Prav tako daje sam namen in način izraževanja več pomena tej vrednoti – funkciji vodenja in razvijanja stroke ZN.

Glede življenjskih vrednot se skupini bistveno ne razlikujeta. Resnično prijateljstvo, svoboda delovanja, varovanje narave, mir v svetu, družinsko življenje, svet lepega, red in stabilnost v družbi, ustvarjalnost in materialne dobrine so zanje pomembne vrednote. Razlika se pojavi pri vrednoti, biti avtoriteta/voditelj-ica, ki študentom ZV pomeni več kot študentom ZN.

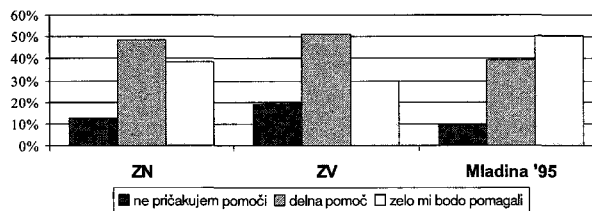
Pomoč staršev

Kakšno pomoč pričakujejo študenti od svojih staršev bodisi pri iskanju zaposlitve (sl. 5) ali pri reševanju stanovanjskih problemov (sl. 6), pri varstvu otrok (sl. 7) in z denarjem (darili) (sl. 8).

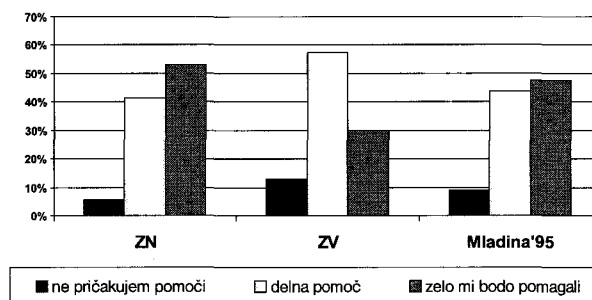
Sl. 5. Pomoč staršev pri iskanju zaposlitve.

Med raziskanimi skupinama ZN in ZV se je pojavila razlika ($\chi^2 = 12,10$; $p = 0,002$). 37 % študentov ZN pričakuje s strani staršev pri iskanju zaposlitve veliko pomoč, več kot polovica študentov ZV (53,2 %) le-te ne pričakuje.

Sl. 6. Pomoč staršev pri reševanju stanovanjskih problemov.

Pri reševanju stanovanjskih problemov se študenti ZN in ZV bistveno ne razlikujejo. To pove, da je stanovanjska problematika mladih zelo pereča. Tudi v raziskavi Mladina '95 skoraj polovica študentov pričakuje veliko pomoči.

Sl. 7. Pomoč staršev pri varstvu otrok.

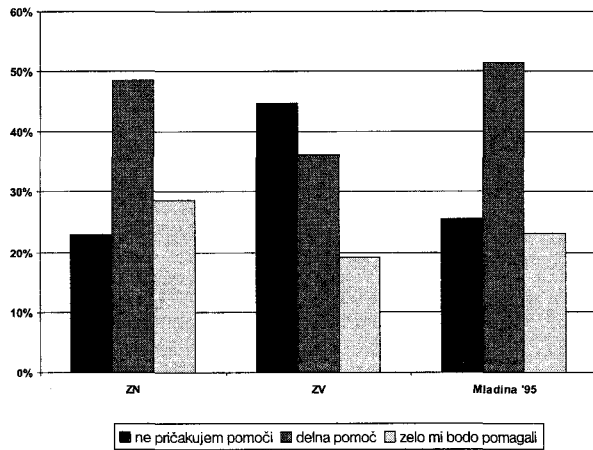
Pri sliki 7 je razvidna statistično pomembna razlika med skupinama ZN in ZV ($\chi^2 \chi^2 = 6,58$; $p = 0,03$). Glede vloge staršev nismo pričakovali takšne raznolikosti, kakršna se je pojavila. Prav tako več kot polovica študentov ZN (52,9 %) in 29,8 % študentov ZV pričakuje veliko pomoč staršev pri varstvu otrok.

Tudi pri pomoči staršev z denarjem ali darili (slika 8) se je pokazala statistična razlika ($\chi^2 = 6,23$; $p = 0,04$).

28,6 % študentov ZN pričakuje veliko pomoč staršev z denarjem oziroma darili; skoraj polovica študentov ZV (47,7 %) pa ne pričakuje nikakršne pomoči staršev. V nasprotju s tem so v raziskavah Mladina '93 in Mladina '95 ugotovili, da položaj izvorne družine (slojevska pripadnost) statistično pomembno vpliva na pričakovanja po pomoči: višja kot je ocena o materialnem standardu izvorne družine, večja so pričakovanja po pomoči, z izjemo varstva otrok, ki ga študenti pričakujejo.

Prostovoljna angažiranost

Študenti so se pripravljani angažirati pri katerem koli prostovoljnem delu, in sicer 81,7 % študentov

Sl. 8. Pomoč staršev z denarjem ali darili.

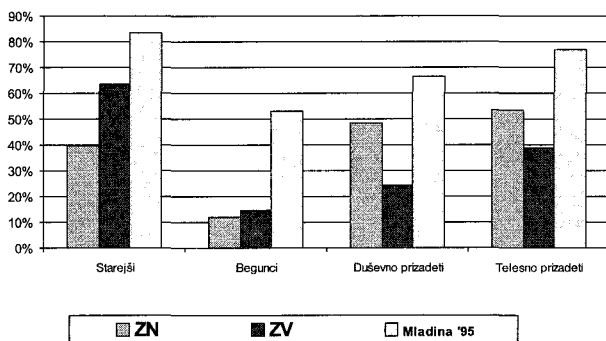
ZN in 87,2 % študentov ZV ter 59,1 % študentov v raziskavi iz leta 1995. Študenti bi se angažirali zlasti pri pomoči starejšim (tabela 5). V njej je razvidna statistično pomembna razlika med študenti ZN in ZV ($\chi^2 = 4,52$; $p = 0,03$).

Tab. 5. Pripravljenost za pomoč starejšim.

Pomoč starejšim	ZN (%)	ZV (%)	Mladina '95 (%)
DA	39,7	63,4	83,6

Med vprašanimi se je za pomoč beguncem odločilo 12,1 % študentov ZN in 14,6 % študentov ZV.

Pripravljenost za prostovoljno pomoč starejšim, beguncem, duševno in telesno prizadetim prikazuje slika 9.

Sl. 9. Pripravljenost za prostovoljno pomoč.

Iz slike je razvidna statistično pomembna razlika pri pomoči duševno prizadetim ($\chi^2 = 4,83$; $p = 0,02$), skoraj polovica študentov ZN in 24,4 % študentov ZV bi se odločila za to pomoč.

Študenti v raziskavi Mladina '95 so se v bistveno večjih odstotkih odločali za prostovoljno pomoč posameznim skupinam ljudi.

Možna odgovora pri vprašanju o pripravljenosti prostovoljnega angažiranja sta bila tudi »ne« in »ne vem«. Odgovor *ne vem* je izbralo 18,3 % študentov

ZN, 8,5 % študentov ZV in 27,4 % študentov v letu 1995. Odgovor *ne* je izbralo 4,3 % študentov ZV, nihče od študentov ZN in 13,5 % študentov v letu 1995. Ali je možno, da se v dveh letih vrednostna orientacija spremeni? Morda je pričakovanje, povezano s poklicno preokupacijo. Ali so to pravilni odgovori? Lahko ostaja to vprašanje odprto za nadaljna raziskovanja.

Ni bilo pričakovati velikih odstopanj pri skupinah pomoči potrebnim ljudem. Tako so se študenti ZV najbolj pripravljeni posvečati starejšim, ne pa toliko beguncem, duševno ter telesno prizadetim. Študenti ZN se niso pripravljeni toliko posvečati starejši populaciji kakor tudi ne beguncem, v večji meri pa duševno in telesno prizadetim. Zagotovo so študenti ZV bolj seznanjeni s tematiko staranja prebivalstva in usmerjeni na zdravstveno vzgojno delo. Telesno in duševno prizadeti potrebujejo več pomoči pri izvajanju dnevnih aktivnosti po V. Henderson (Bohinc, Cibic, 1995); izobraževanje je na visokostrokovnem nivoju bolj usmerjeno v »pomoč bolnemu ali zdravemu varovancu pri izvajanju dnevnih aktivnosti, ki bi jih le-ta opravljal samostojno, če bi za to imel potrebno voljo, moč in znanje«.

Obe raziskani skupini sta pripisali, da bi pomagali tudi drugim ljudem. Študenti ZN bi pomagali varovati otroke, delali na telefonu klica v sili, pomagali odvisnikom – predvsem od drog, prav tako socialno ogroženim, prizadetim ob naravnih nesrečah, v državah tretjega sveta ter otrokom. Študenti ZV bi pomagali odvisnikom, brezdomcem, mladostnikom in ljudem v stiski, otrokom, tudi trpinčenim, sirotam, delali z gluhozemimi, poučevali verouk, sodelovali pri taborih, krožkih, športnih dejavnostih in varovanju okolja.

Sklep

Vprašanje, postavljeno v uvodu, je z raziskavo dobilo odgovor, ki pravi, da med študenti ZN in ZV obstajajo nekatere statistično pomembne razlike.

Ugotovljene statistično pomembne razlike med študenti ZN in ZV glede pojmovanja sedanjih družbenih in življenjskih razmer ter osebne usmerjenosti. Vzorec raziskave je zajel 118 študentov ZN in ZV na VŠZ, kar predstavlja 50,4 % od celotnega števila študentov.

Razlike so naslednje: bistvena razlika se pojavi tudi pri prostočasnih aktivnostih, predvsem pri branju: študenti ZV zelo pogosto berejo, študenti ZN redkeje. V vlogi voditelja oziroma avtoritete se študenti ZV pogosteje vidijo kot študenti ZN.

Glede pomoči, ki jo študenti pričakujejo od staršev, je statistično pomembna razlika med skupinama, kajti študenti ZV pričakujejo manj pomoči staršev kot študenti ZN.

Pripravljenost na prostovoljno angažiranost je med študenti prisotna. Študenti ZV bi raje pomagali starejšim, študenti ZN pa telesno in duševno prizadetim.

Tudi v Sloveniji si MS prizadevajo za izobraževanje za ZN na fakultetni ravni. Ugotovitve raziskave so pokazale nekatere razlike med značilnostmi študentov ZV in ZN.

Domnevam, da bo v prihodnosti poklic MS bolj cenjen, tudi zaradi vedno večjega števila fakultetno izobraženih MS. Po dveh rednih generacijah je bil vpis v smer ZV prekinjen. Gotovo je tudi to dejstvo vplivalo na študente ZV negativno in vidijo tudi zaradi tega svojo prihodnost manj obetavno od študentov ZN.

Izobraževanje se nenehno spreminja. Upam, da se bodo tudi pri nas spremembe razvijale tako, da bodo MS ponovno pridobile možnost izobraževanja v svoji stroki na fakultetni ravni.

Literatura

1. Bohinc M, Cibic D. Teorija zdravstvene nege. Ljubljana, 1995: 60–3.
2. Dornik E. Splošna in poklicna orientiranost študentov zdravstvene nege in zdravstvene vzgoje. Diplomsko delo. Ljubljana, 1997: 17–33, 55–58.
3. Nastran-Ule M, Mihelj V, Rener T, Mencin-Čeplak M, Kurdija S. Predah za študentsko mladino. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad republike Slovenije za mladino, 1996; 15–247.
4. Štebe V. Vpliv socialnega izvora v vključevanje in uspešnost izobraževanja. Diplomsko naloga. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1987. V: Pahor M. Nekateri razvojni procesi (osamosvajanja in povezovanja) v zdravstvu. Magistrska naloga. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, 1988: 63–83.
5. Villanova University Catalog undergraduate studies. Villanova University, 1996: 212–23.
6. Zdravstvena vzgoja. Študijski program. Ljubljana: Pedagoška fakulteta in Visoka šola za zdravstvo, 1993:9–19,82–4.